

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm
2011-09-19

Vår referens
R. Källström

Dnr
N2011/3125/E

Remiss av TPA-utredningens betänkande *Fjärrvärme i konkurrens (SOU 2011:44)*

Företagarna har fått rubricerade förslag på remiss och får lämna följande synpunkter.

Bakgrund

Det har under flera år framförts kritik mot fjärrvärmeföretagens starka ställning i relation till sina kunder. Regeringen tillsatte därför TPA-utredningen i syfte att utforma ett regelverk för tredjepartstillträde (TPA) till fjärrvärmenäten.

Fjärrvärmemarknaden

Fjärrvärmenäten kan i vissa avseenden jämföras med näten för överföring av el och naturgas, då infrastrukturen (ledningarna) är ett naturligt monopol. Fjärrvärmemarknaderna skiljer sig emellertid åt inbördes vad det gäller storlek, produktionsform, tillgång till restvärme m.m., samt att fjärrvärmemarknaderna är utpräglat lokala. Fjärrvärme har inte fysiska förutsättningar att etablera sig på en nationell, eller än mindre internationell, marknad. Idag hanteras såväl produktion, distribution och försäljning av ett integrerat fjärrvärmeföretag. Men eftersom fjärrvärme kan produceras på flera olika sätt, överskottsvärme från industri, kraftvärmeverk, enskilt värmeverk, värmepumpar etc., är det rimligt att tro att flera olika producenter är intresserade av tillträde till fjärrvärmenätet. Med dagens regelverk finns inte någon tillträdesrätt till fjärrvärmenätet för någon annan än ägaren till nätet. Undantaget är om nätägaren kommer överens med en producent om tillträde, vilket inte är allt för troligt att det sker då det inte ligger i nätägarens intresse.

TPA-utredningens förslag och Företagarnas synpunkter

Utredningen föreslår att alla fjärrvärmenät, utan undantag, öppnas för fler aktörer. Det införs med andra ord konkurrens avseende handel och produktion vilket Företagarna är positiva till. Det innebär att fler producenter får tillgång till fjärrvärmenäten. Rimligen får man, genom att konkurrensutsätta marknaden, se såväl ny och effektivare teknik, nya affärsmodeller och en större kundnytta. Industrigruppen Återvunnen Energi har gjort beräkningar som visar att enbart de företag som ingår i deras organisation skulle kunna leverera ytterligare 2,5-4,5 TWh värme. (Jämför med den totala restvärmen som uppgick till 3,1 TWh år 2009). Om detta stämmer tycker Företagarna det är ett stort resursslöseri att låta den restvärmen gå till spillo. En värme som dessutom inte ger några utsläpp, vilket kan bidra till att uppnå de svenska klimatmålen.

Distributionen av fjärrvärme kommer även i fortsättningen utgöra ett naturligt monopol. Utredningen föreslår att en prisreglering på distributionen införs, för att säkerställa att fjärrvärmekunderna inte betalar ett oskäligt pris för den tjänsten. En sådan reglering finns sedan tidigare för distribution av el och gas. Företagarna är för en sådan reglering eftersom oskäligen priser avseende distributionen då inte längre är möjliga, under förutsättning att regleringen fungerar väl (där ser vi idag vissa brister vad det gäller övervakningen av elnätsföretagen).

Små fjärrvärmeföretag

Det utredningen avser med små fjärrvärmeföretag är främst de som verkar på de minsta fjärrvärmemarknaderna.¹ Införandet av tredjepartstillträde, bedöms i utredningen, enbart ge begränsade effekter för de minsta fjärrvärmeföretagen. Det beror på att man gör bedömningen att det sannolikt inte kommer bli en reell konkurrens på de minsta marknader (det råder monopol i produktionen). Dock kan hotet om konkurrens fungera återhållande på ev. prishöjningar. Om ett nytt företag trots allt slår sig in på marknaden gör man bedömningen att den ursprungliga monopolisten ersätts av en ny monopolist, vilket Företagarna principiellt ändå anser vara en bättre än dagens situation.

Sammanfattande synpunkter

Företagarna är över lag positivt inställda till att monopolet i fjärrvärmeproduktionen och handeln ersätts av en marknad som öppnar upp för konkurrens. Konkurrens innebär visserligen en ökad risk för det enskilda företaget vid investeringar men förhoppningen är att fler företag än idag trots allt ska våga sig in på marknaden, alternativt att befintliga fjärrvärmeföretag ska investera på marknader de idag inte har möjlighet att gå in på.

Företagarna

Lars Jagrén
Chef Analys & Opinion

Rebecca Källström
Miljö- och energianalytiker

¹ Ca 320 fjärrvärmenät vars samlade leverans uppgick till 5 TWh år 2009, vilket utgör 10 procent av de samlade fjärrvärmeleveranserna i Sverige. Drygt en tredjedel är i privat eller statlig ägo, övriga är kommunalt ägda fjärrvärmebolag.